

Als een man in een vliegtuig niet naast een vrouw wil zitten: recht of krom?

door Fokko Oldenhuis

Echtpaar X (m/v) maakt begin mei 2019 een tripje naar New York. Terugreis 6 mei 2019: New York-Amsterdam. Tijdens het boarden voor de terugreis komt de rij passagiers in het gangpad tot stilstand omdat één man stokstijf blijft staan. Hij weigert plaats te nemen op de hem toegewezen stoel naast het echtpaar X. Vanwege zijn geloofsovertuiging mag hij niet naast een volwassen vrouw zitten als die niet tot zijn familie behoort. Het lijkt het cabinepersoneel verspilde moeite om de man op andere gedachten te brengen. Hem een andere zitplaats aanbieden, levert ook weer de nodige puzzels op. De helft van de passagiers is gemiddeld immers vrouw. Om verdere vertraging te voorkomen biedt het cabinepersoneel het echtpaar twee andere plaatsen aan. Het echtpaar accepteert na enige aarzeling het aanbod.

Kort na terugkeer in Amsterdam, dienen zij bij KLM een klacht in. In dit geval had, aldus het echtpaar, KLM de man op zijn gedrag moeten aanspreken. Hij had zich kunnen schikken naar de huisregels van KLM of anders het vliegtuig kunnen verlaten. KLM koos evenwel voor de weg van de minste weerstand door het echtpaar (lees: de vrouw) een andere plaats aan te bieden. En dát is nu juist een handelwijze die de Nederlandse wet als een vorm van ongeoorloofde discriminatie verbiedt.

Het College voor de Rechten van de Mens onderschreef die klacht. Je kunt, aldus het College, de consequenties van jouw geloofsovertuiging om andere vrouwen niet aan te raken, niet op het bordje van jouw medepassagier leggen. KLM

had daar nooit aan mogen meewerken. KLM had moeten zorgen voor een 'discriminatievrije vervoersomgeving' (art. 7 Algemene Wet Gelijke Behandeling). Daarin is zij jegens deze vrouwelijke passagier tekortgeschoten. Dat het echtpaar akkoord ging met een andere zitplaats doet daaraan niets af. In de aanloop naar de juridische procedure had het echtpaar KLM er op geattendeerd dat zelfs EL AL, de Israëlische luchtvaartmaatschappij, korte metten maakt met dergelijk gedrag: als een man weigert naast een vrouw te zitten, wordt hij voortaan niet meer vervoerd. KLM weigerde haar voorwaarden aan te passen en gaf er de voorkeur aan om per geval een afweging te maken. De manier waarop KLM dit afhandelde deugde in elk geval niet.

Je moet rekening houden met andere mensen in de wereld, ook religieuze mensen moeten dat. Ik ben geneigd te zeggen: juist religieuze mensen moeten dat. Vanuit dat perspectief bezien is deze orthodoxe Joodse man, alleen maar met zichzelf bezig. Verblind door letterlijke uitvoering van religieuze regels ziet hij zélf in een vliegtuig zijn medepassagiers niet (staan). Zo'n mens heeft, in elk geval in een vliegtuig, anno 2020 correctie nodig. Een beroep op godsdienst maakt dat niet anders. Goed dat er rechters zijn.

Fokko Oldenhuis is universitair hoofddocent vermogensrecht en bijzondere hoogleraar Religie en Recht aan de Rijksuniversiteit Groningen

